

Firidun bəy Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası
28 May Müstəqillik Günü

Rəsmi sənədlər

Müstəqillik Günü haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

1918-ci il mayın 28-də Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin Milli Şurası İstiqlal Bəyannaməsini imzalamaqla Azərbaycanın müstəqilliyini dünyaya bəyan etmiş, xalqımızın çoxəsrlik dövlətçilik ənənələrini davam etdirmişdir. Qısa dövr ərzində Azərbaycanın ilk parlamenti, hökuməti yaradılmış, dövlət atributları təsis olunmuş, sərhədləri müəyyən edilmiş, dövlət quruculuğu sahəsində mühüm tədbirlər həyata keçirilmiş, Cümhuriyyətin beynəlxalq münasibətlər sisteminin subyekti kimi tanınması, diplomatik müstəvidə milli maraqların qorunması istiqamətində mühüm addımlar atılmışdır. Yeni fəaliyyətə başlamış parlamentin qəbul etdiyi qanunlar milli müstəqilliyin möhkəmləndirilməsində, ölkədə siyasi, iqtisadi və mədəni inkişafın təmin olunmasında, demokratik prinsiplərin təsbit edilməsində əsaslı rol oynamışdır. Cəmi 23 ay mövcud olmuş Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti müsəlman Şərqiində demokratiya ənənələrinin formalaşmasına əhəmiyyətli təsir göstərmişdir.

1991-ci il oktyabrın 18-də “Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyi haqqında” Konstitusiya Aktı qəbul olunmuşdur. Konstitusiya Aktında 1918-ci il 28 may tarixli İstiqlal Bəyannaməsinə və “Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyini bərpa etmək haqqında” Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin 1991-ci il 30 avqust tarixli Bəyannaməsinə istinad olunmuş, Azərbaycan Respublikasının Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin varisi olduğu təsbit edilmişdir. Beləliklə, “Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyi haqqında” Konstitusiya Aktına əsasən Azərbaycan xalqı 1991-ci il oktyabrın 18-də öz müstəqilliyini bərpa etmişdir.

2021-ci il oktyabrın 18-də Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyinin bərpa edilməsinin 30 ili tamam olur. Azərbaycan xalqı 1991-ci ildən sonra ilk dəfə bu bayramı tam fərqli olaraq, öz ərazi bütövlüyünü bərpa etmiş qalib xalq kimi qeyd edir. Bu baxımdan dövlətçilik tariximizdə müstəsna əhəmiyyətli mərhələlərin, xüsusən müstəqilliyin əldə edilməsi və bərpası kimi tarixi günlərin onların mahiyyəti və məzmununa uyğun daha dəqiq ifadə olunması böyük önəm kəsb edir.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 1-ci bəndinə əsasən Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi 1918-ci il mayın 28-də İstiqlal Bəyannaməsi ilə Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyinin elan olunduğunu, 1991-ci il oktyabrın 18-də isə “Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyi haqqında” Konstitusiya Aktı ilə Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyinin bərpa olunduğunu nəzərə alaraq qərara alır:

Firidun bəy Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası
28 May Müstəqillik Günü

Maddə 1. Mayın 28-i Müstəqillik Günü elan edilsin.

Maddə 2. Oktyabrın 18-i Müstəqilliyin Bərpası Günü elan edilsin.

Maddə 3. Müstəqillik Günü və Müstəqilliyin Bərpası Günü hər il bayram günləri kimi qeyd edilsin.

İlham Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 15 oktyabr 2021-ci il

2018-ci ilin Azərbaycan Respublikasında “Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti İli” elan edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

1918-ci il mayın 28-də Azərbaycan xalqının həyatında misilsiz hadisə baş vermiş, Məsəlman Şərqində ilk parlamentli respublika olan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti qurulmuşdur. Cəmi iki ilə yaxın yaşamış Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti zəngin dövlət quruculuğu təcrübəsi ilə milli dövlətçilik tarixində silinməz izlər qoymuş, xalqın qəlbində azadlıq və istiqlal duyğularını gücləndirməklə respublikanın gələcək müstəqilliyi üçün etibarlı zəmin hazırlamışdır.

2018-ci ildə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranmasının 100-cü ildönümü tamam olur. Bu əlamətdar hadisənin dövlət səviyyəsində layiqincə qeyd edilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin “Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illik yubileyi haqqında” 2017-ci il 16 may tarixli 2867 nömrəli Sərəncamına əsasən, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə müvafiq tədbirlər planının hazırlanıb həyata keçirilməsi tapşırılmışdır. Bu tədbirlərlə yanaşı, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranmasının 100-cü ildönümü ilə əlaqədar ölkədə və ölkə xaricində silsilə tədbirlərin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraqqərara alıram:

2018-ci il Azərbaycan Respublikasında “Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti İli” elan edilsin.

İlham Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 10 yanvar 2018-ci il

Firidun bəy Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası
28 May Müstəqillik Günü

**Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illik yubileyi haqqında Azərbaycan
Respublikası Prezidentinin Sərəncamı**

2018-ci il may ayının 28-də müsəlman Şərqində ilk parlamentli respublikanın – Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranmasının 100 illiyi tamam olur.

Qədim və zəngin dövlətçilik ənənələrinə malik Azərbaycan xalqı keçmişinin müəyyən dövrlərində tarixin hökmü ilə böyük imperiyalar tərkibinə qatılmaq məcburiyyətində qalmışdır. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti məhz dünyanın siyasi nizamının yenidən qurulduğu bir vaxtda, XIX əsrin axırları və XX əsrin əvvəllərində Azərbaycanın yaşadığı parlaq mədəni yüksəliş mərhələsinin məntiqi yekunu kimi meydana çıxmışdır.

XIX əsrin birinci yarısından etibarən maarifçilik ideyalarının yayılması ilə Azərbaycanda baş vermiş köklü ictimai-siyasi və mədəni dəyişikliklər yeni tipli teatrın, məktəbin və mətbuatın yaranmasını təmin etməklə milli özünüdərkini gerçəkləşməsi üçün zəmin hazırladı. Abbasqulu ağa Bakıxanov və Mirzə Fətəli Axundzadə ilə başlayan bu yolu yeni tarixi mərhələdə Həsən bəy Zərdabi, Cəlil Məmmədquluzadə, Mirzə Ələkbər Sabir, Əli bəy Hüseynzadə və digər görkəmli şəxsiyyətlər davam etdirərək milli məfkurənin təşəkkülü və inkişafına mühüm təsir göstərirdilər. Həmin dövrdə güclü sahibkarlar təbəqəsinin formalaşdığı neft şəhəri Bakı, eyni zamanda, milli ruhlu ziyalılar nəslinin yetişdiyi ictimai-siyasi fikir mərkəzinə çevrilmişdi. Rusiyanın Dövlət dumalarına və Müəssislər məclisinə seçilmiş azərbaycanlılar müstəmləkədən azad, demokratik dövlət sistemi yaratmağa hazır idilər.

Bununla yanaşı, Rusiyada çarizmin süqutundan sonra bolşeviklərin hakimiyyəti ələ keçirməsi ilə keçmiş imperiya ərazisində mürəkkəb geosiyasi vəziyyət yaranmışdı. Dünyanın aparıcı dövlətlərinin Bakı neftinə marağının siyasi çarpışmaları daha da gərginləşdirdiyi belə bir şəraitdə Azərbaycanın tərəqqipərvər siyasi elitesi müstəqil milli dövlətçiliyin yaradılması naminə birləşdi.

1918-ci il may ayının 28-də Azərbaycanın müstəqilliyini bəyan edən İstiqlal bəyannaməsi qəbul edildi. Yeni qurulan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti öz üzərinə götürdüyü çətin tarixi vəzifəni imkanlarının ən son həddində çalışaraq şərəflə yerinə yetirdi. Azərbaycanın ilk Parlamenti və Hökuməti, dövlət aparatı təşkil edildi, ölkənin sərhədləri müəyyənləşdirildi, bayrağı, himni və gerbi yaradıldı, ana dili dövlət dili elan edildi, dövlət quruculuğu sahəsində ciddi tədbirlər həyata keçirildi. Ölkənin ərazi bütövlüyü və milli təhlükəsizliyi təmin edildi, qısa müddətdə yüksək döyüş qabiliyyətli hərbi hissələr yaradıldı, milli tələblərə və demokratik prinsiplərə uyğun dövlət orqanları

Firidun bəy Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası
28 May Müstəqillik Günü

quruldu, maarifin və mədəniyyətin inkişafına xüsusi diqqət yetirildi, Azərbaycanın ilk universiteti təsis olundu, təhsil milliləşdirildi, xalqın sonrakı illərdə mədəni yüksəlişi üçün zəmin hazırlayan, ictimai fikir tarixi baxımından müstəsna əhəmiyyətli işlər görüldü. Mövcudluğunun ilk günlərindən xalq hakimiyyəti və insanların bərabərliyi prinsiplərinə əsaslanan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti bütün ölkə vətəndaşlarına eyni hüquqlar verərək irqi, milli, dini, sinfi bərabərsizliyi ortadan qaldırdı. Cümhuriyyət parlamentinin il yarımliq fəaliyyəti boyunca qəbul etdiyi qanunlar milli dövlətin müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsinə, siyasi və iqtisadi inkişafa, mədəniyyət və maarif sahələrində sürətli irəliləyişə imkan verdi. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti daim sülhsevər siyasət apararaq bütün dövlətlərlə qarşılıqlı əməkdaşlıq əlaqələri yaratmağa və bir-birinin hüquqlarına hörmət prinsipləri əsasında münasibətlər qurmağa cəhd göstərirdi. Dünya birliyi tərəfindən tanınmış Xalq Cümhuriyyətinin fəaliyyəti sayəsində Azərbaycanın beynəlxalq hüququn subyekti olması 1920-ci ilin aprel ayındakı bolşevik işğalından sonra Azərbaycanın bir dövlət kimi dünyanın siyasi xəritəsindən silinməsinin qarşısını aldı.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti təcavüzə məruz qaldığı üçün qarşıya qoyduğu məqsədlərə tam müvəffəq ola bilmədən süquta uğrasa da, onun şüurlarda bərqərar etdiyi müstəqillik ideyası unudulmadı. Azərbaycan xalqı ötən dövr ərzində milli dövlətçilik atributlarının bir çoxunu qoruyub saxlaya bildi. Ümummilli lider Heydər Əliyevin respublikada uğurla gerçəkləşdirdiyi siyasət xalqımızın tarixi-mədəni yaddaşını özünə qaytararaq milli mənlilik şüurunu inkişaf etdirdi, azərbaycançılıq məfkurəsi işığında müstəqillik arzularının güclənməsi və yaxın gələcəkdə yenidən həqiqətə çevrilməsinə zəmin yaratdı. 1991-ci ildə müstəqilliyinin bərpasına nail olarkən müasir Azərbaycan Respublikası özünün qədim dövlətçilik ənənələrinə sadıq qaldığını göstərdi, Xalq Cümhuriyyətinin siyasi və mənəvi varisi olmaqla onun üçrəngli bayrağını, gerbini, himnini qəbul etdi. Xalqımız Cümhuriyyətin istiqlalını dünyaya yaydığı 28 May gününü həmin vaxtdan Respublika Günü olaraq təntənə ilə qeyd edir.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, milli dövlətçilik salnaməsini müstəsna dərəcədə zənginləşdirmiş Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyinin layiqincə keçirilməsini təmin etmək məqsədi ilə qərara alıram:

1. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaradılmasının 100 illik yubileyi respublikada dövlət səviyyəsində geniş qeyd edilsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illik yubileyinə həsr olunmuş tədbirlər planını hazırlayıb həyata keçirsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Parlamentinin yaranmasının 100 illik yubileyi münasibətilə xüsusi iclasın keçirilməsi tövsiyə edilsin.

İlham Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 16 may 2017-ci il

**General Səməd bəy Mehmandarovun 160 illik yubileyinin keçirilməsi
haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı**

2015-ci ildə görkəmli hərbi xadim, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin hərbi naziri, general Səməd bəy Sadıq bəy oğlu Mehmandarovun anadan olmasının 160 illiyi tamam olur. General Səməd bəy Mehmandarov döyüş meydanlarındakı yüksək peşəkarlığı və zabıt şərəfinə hədsiz sədaqəti ilə Azərbaycan xalqının herb salnaməsinə unudulmaz səhifələr yazmışdır. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti yaradılarkən ordu quruculuğu prosesinin bütünlüklə milli zəmin üzərində həyata keçirilməsi, hərbi potensialın məharətlə istiqamətləndirilməsi və konkret tarixi şəraitdə ölkənin ərazi bütövlüyünün, hərbi təhlükəsizliyinin layiqincə təşkil edilməsi məhz onun fəaliyyətinin nəticələridir.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq və gənc nəslin azərbaycançılıq məfkurəsinə uyğun, vətənə məhəbbət ruhunda tərbiyəsində əhəmiyyətini nəzərə alaraq, Azərbaycan xalqı qarşısında müstəsna xidmətlər göstərmiş general Səməd bəy Mehmandarovun 160 illik yubileyinin dövlət səviyyəsində keçirilməsini təmin etmək məqsədi ilə qərara alıram:

1. Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyi Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi və Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi ilə birlikdə görkəmli hərbi xadim, general Səməd bəy Mehmandarovun 160 illik yubileyinə dair tədbirlər planını hazırlayıb həyata keçirsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

İlham Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 29 sentyabr 2015-ci il

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 90 illik yubileyi haqqında
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI PREZİDENTİNİN SƏRƏNCAMI

2008-ci il may ayının 28-də Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranmasının 90 illiyi tamam olur. Müasir Azərbaycan Respublikası 1991-ci ildə öz müstəqilliyini bərpa edərək, Xalq Cümhuriyyətinin siyasi varisi kimi onun bayrağını, gerbini, himnini qəbul etmişdir. İstiqlal Bəyannaməsinin elan edildiyi 1918-ci ilin 28 may günü hazırda Respublika Günü kimi qeyd olunur.

Müsəlman Şərqində ilk parlament respublikası - Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti xalqımızın qədim dövlətçilik ənənələrini yaşadaraq, müasir dövrə xas dövlət təsisatlarının yaradılmasına nail olmuşdu. Milli parlamentarizmin təşəkkül tarixi isə Azərbaycan parlamentinin 1918-ci il dekabr ayının 7-də keçirilmiş ilk iclasından başlayır.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranması mürəkkəb siyasi dövrdə cərəyan edən hadisələrin və Azərbaycan xalqının milli oyanışının məntiqi yekunu idi. Abbasqulu ağa Bakıxanov, Mirzə Fətəli Axundov, Həsən bəy Zərdabi, Cəlil Məmmədquluzadə və digər görkəmli şəxsiyyətlər tərəfindən təməli qoyulmuş proseslər Azərbaycanda yeni tipli teatrın, məktəbin və mətbuatın yaranması ilə nəticələnmiş, milli özünüdərkini gerçəkləşməsinə böyük təsir göstərmişdir. Bakının neft paytaxtına çevrilməsi milli sahibkarlar təbəqəsinin formalaşması ilə yanaşı, dünyanın aparıcı universitetlərində təhsil almış ziyalılar nəslinin yetişməsinə şərait yaratmışdır. Əlimərdan bəy Topçubaşov və başqa ziyalıların siyasi proseslərə qatılması, Dumaya seçilməsi və Rusiya müsəlmanlarının təşkilatlanmasında oynadıqları rol tariximizin unudulmaz səhifələrindəndir.

Rusiyada çar üsul-idarəsinin ləğvi, baş verən fevral və oktyabr çevrilişləri, Birinci Dünya müharibəsinin fəsadları və bir sıra digər amillər Qafqazı ayrı-ayrı siyasi qüvvələrin qarşıdurma meydanına çevirmişdi. Dünyanın aparıcı dövlətlərinin Bakı neftinə göstərdiyi maraq vəziyyəti daha da gərginləşdirirdi.

İlk qərarı ilə milliyyəti, dini, sosial vəziyyəti və cinsindən asılı olmayaraq, ölkəmizin bütün vətəndaşlarına bərabər hüquqlar verən Cümhuriyyətin yaranması çox mürəkkəb şəraitdə elan olunmuşdur. Cəmi 23 ay yaşamış Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti tarixinin hər bir səhifəsi bütün azərbaycanlılar üçün olduqca əzizdir. Bununla belə, bu tarixdə ürəyimizi qürur hissi ilə dolduran hadisələrlə yanaşı, ümummillə faciələrə yol açan səhifələr də vardır.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin öz dövlətçilik atributlarını qəbul etməsi, dövlət və hərbi quruculuq, iqtisadiyyat və mədəniyyət, təhsil və səhiyyə sahələrində atdığı

Firidun bəy Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası
28 May Müstəqillik Günü

addımlar xalqımız üçün taleyüklü əhəmiyyət kəsb etmişdir. Cümhuriyyətin böyük uğurlarından biri Paris sülh konfransında 1920-ci il yanvarın 11-də Azərbaycanın müstəqil dövlət kimi tanınması olmuşdur. Lakin ölkənin öz neftini xarici bazarlara çıxarmaqdan təcrid edilməsi nəticəsində yaranmış siyasi, iqtisadi və sosial böhran güclənirdi. Həmçinin parlament daxilində hökm sürən hərc-mərclik, Qarabağda və Zəngəzurdakı erməni silahlı dəstələri ilə qarşıdurmalar gündən-günə dərinləşirdi. Əhalinin əsas hissəsinin ağır durumu isə bolşevik təbliğatı üçün münbit zəmin yaradırdı. İrəvanın ermənilərə paytaxt kimi verilməsindən sonra İrəvan mahalından qaçqın düşmüş 150 mindən artıq soydaşımızın vəziyyəti olduqca gərgin idi. Belə bir vəziyyətdə parlamentin son iclasında bolşevik ultimatumunun qəbul edilməsi aprel işğalı ilə nəticələndi.

Aprəl işğalı Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin liderlərinin bir qismini Məmmədamin Rəsulzadə kimi mühacir həyatı yaşamağa məhkum etdi, digər qismini Fətəli xan Xoyski və Həsən bəy Ağayev kimi erməni terrorunun qurbanına çevirdi, qalanlarını da bolşevizmin amansız repressiyalarına məruz qoydu.

1920-ci il aprelin 28-də ikinci respublika - Azərbaycan Sovet Sosialist Respublikası yaradıldı. İki il ərzində öz müstəqilliyini qoruyub saxlamağa nail olan respublika 1922-ci ildə SSRİ-nin tərkibinə daxil olduqdan sonra öz müstəqilliyinin ancaq formal atributlarını saxlaya bilmişdi. Yalnız onu əvəz edən dördüncü respublika müstəqillik ideyasını yaşatmış və Azərbaycan bütün sərvətlərinin, o cümlədən neftinin tam sahibi kimi çıxış edə bilmişdir.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin tarixinə dair sanballı əsərlər, hətta ikicildlik ensiklopediya nəşr edilsə də, tariximizin bu mərhələsi ilə bağlı çox sayda sənədlər hələ xarici ölkələrin qapalı arxivlərində saxlanılır və öz tədqiqatçılarını gözləyir.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin ölkəmizdə milli dövlətçilik tarixində xüsusi yer tutduğunu nəzərə alaraq qərara alıram:

1.Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranmasının 90 illiyi respublikada geniş qeyd edilsin.

2.Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi və Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası ilə birlikdə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 90 illik yubileyinə həsr olunmuş tədbirlər planı hazırlayıb həyata keçirsin.

3.Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti parlamentinin yaranmasının 90 illiyi münasibətilə xüsusi iclasın keçirilməsi tövsiyə olunsun.

4.Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

İlham Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 15 fevral 2008-ci il

Firidun bəy Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası
28 May Müstəqillik Günü

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinə abidə ucaldılması haqqında
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

1918-ci il mayın 28-də Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaradılması Azərbaycan xalqının həyatına böyük və əlamətdar hadisə kimi əbədi daxil olmuşdur. Xalqımız həmin tarixi ən əziz bayramlarından biri - Respublika günü kimi təntənə ilə qeyd edir. Azərbaycanda müstəqil, azad, demokratik respublika qurmaq məqsədini öz qarşısına qoymuş Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti cəmi 23 aylıq fəaliyyəti dövründə xalqın milli mənlilik şüurunu özünə qaytarmış, onun öz müqəddəratını təyin etməyə qadir olduğunu əyani şəkildə nümayiş etdirmişdir.

Gərgin və mürəkkəb ictimai-siyasi şəraitdə fəaliyyət göstərmiş Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin demokratik dövlət quruculuğu, iqtisadiyyat, mədəniyyət, təhsil, hərbi quruculuq və sair sahələrdə həyata keçirdiyi işlər xalqımızın tarixində dərin iz buraxmışdır. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti 1920-ci ilin aprelində süqut etsə də, onun aşlamış olduğu müstəqillik hissləri xalqımızın yaddaşından heç vaxt silinməmişdir.

Azərbaycan xalqı 1991-ci ildə öz dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin ideallarını davam etdirərək bu tarixi varislik üzərində yeni müstəqil Azərbaycan dövlətini yaratmışdır.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin Azərbaycan xalqının dövlətçilik tarixində mühüm yer tutduğunu nəzərə alaraq, onun adının əbədiləşdirilməsi məqsədi ilə qərara alıram:

1. Bakı şəhərində Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinə abidə ucaldılsın.
2. Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi və Bakı şəhər İcra Hakimiyyəti Azərbaycan Rəssamlar İttifaqı ilə birlikdə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinə abidənin layihələşdirilməsi və ucaldılmasını Cümhuriyyətin 85 illik yubiley ili olan 2003-cü ilin sonuna qədər təmin etsinlər.
3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:
Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinə abidənin layihələşdirilməsinin və ucaldılmasının maliyyələşdirilməsi məsələsini həll etsin; bu sərəncamdan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.
4. Bu Sərəncam imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

Heydər Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 1 fevral 2003-cü il

**Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Parlamentinin 80 illiyi haqqında Azərbaycan
Respublikası Milli Məclisinin qərarı**

1998-ci il dekabrın 7-də Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Parlamentinin işə başlanmasının 80 illiyi tamam olmuşdur. Bu, Azərbaycan xalqının dövlətçilik tarixində əlamətdar bir hadisədir. Bundan bir qədər əvvəl, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Zati-aliləri cənab Heydər Əliyevin 1998-ci il 30 yanvar tarixli sərəncamı ilə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 80 illik yubileyi ölkəmizdə təntənəli surətdə qeyd edilmişdir.

«İstiqlal Bəyannaməsi» ilə öz müstəqilliyini bütün dünyaya elan etmiş Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Şərq və müsəlman aləmində xalq hakimiyyəti və insanların bərabərliyi ideyalarına əsaslanan ilk respublika, onun Parlamenti isə dünyanın sivil ölkələrinə xas demokratik prinsiplərə söykənən ilk nümayəndəli qanunvericilik orqanı idi. 1918-20-ci illər Azərbaycan xalqının siyasi və dövlətçilik şüurunun təşəkkül tapdığı, milli məniyyə qayıdış proseslərinin misilsiz vüsət aldığı bir dövrdür. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti və onun Parlamenti obyektiv və subyektiv amillərin doğurduğu məhrumiyyət və məşəqqətlərlə dolu olan çox mürəkkəb bir tarixi şəraitdə meydana gəlmişlər. Əsrlər boyu xalqları əsarətdə saxlamış çar Rusiyasının süqutundan sonra cərəyan edən qarşısıalınmaz siyasi proseslər 1917-ci ilin oktyabrında bolşeviklər hakimiyyətə gəldikdən sonra keçmiş imperiya ərazisində başlanan qanlı vətəndaş müharibəsi, erməni millətçilərinin azərbaycanlılara qarşı soyqırımının son dərəcə böyük miqyas alması Qafqazda, o cümlədən Azərbaycanda vəziyyəti idarəedilməz şəkə salmışdı.

Çox ağır tarixi şəraitdə Vətənin taleyi üçün öz məsuliyyətini dərinədən dərk edən xalqımızın qeyrətli və ləyaqətli övladları, düşünən insanları – Məmməd Əmin Rəsulzadə, Fətəli xan Xoyski, Əlimərdan bəy Topçubaşov, Nəsim bəy Usubbəyov, Həsən bəy Ağayev və başqaları milli varlığımızı qorumaq, milli dövlətçiliyimizi yaratmaq yolunda qətiyyətli addımlar atdılar. 1918-ci il mayın 28-də Azərbaycanın müstəqilliyi elan edildi, ölkəmizdə dövlət quruculuğu proseslərinə təkan verildi.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin qurucuları onların üzərinə düşən tarixi missiyanı şərəflə yerinə yetirdilər - ölkənin sərhədləri müəyyən edildi, ərazi bütövlüyü təmin olundu, milli dəyərlərə və demokratik prinsiplərə uyğun dövlət orqanları, dövlət aparatı təsis edildi, Azərbaycanın hökuməti və 120 üzvdən ibarət ilk Parlamenti yaradıldı.

1918-ci il dekabrın 7-də Bakıda Şərq və müsəlman aləmində ilk Parlamentin iclası keçirildi. İclasda Əlimərdan bəy Topçubaşov Parlamentin sədri, Həsən bəy Ağayev onun birinci müavini, Mehdi bəy Hacınski isə Parlament Katibliyinin baş katibi seçildilər.

Firidun bəy Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası
28 May Müstəqillik Günü

Azərbaycan müvəqqəti hökuməti işə başlamış Parlament qarşısında istefa verdi. Yeni hökumətə rəhbərlik etmək və onun tərkibini müəyyənləşdirmək yenə də Fətəli xan Xoyskiyə tapşırıldı. 17 aylıq fəaliyyəti dövründə Azərbaycan Parlamenti yeni müstəqil dövlətin fəaliyyəti üçün hüquqi baza yaradılması sahəsində dəyərli işlər görmüşdür. Parlamentin qəbul etdiyi qanun və qərarlar milli istiqlaliyyətin möhkəmləndirilməsinə, ölkənin siyasi və iqtisadi inkişafına, mədəniyyət, maarif və təhsil sahəsində sürətli irəliləyişə, xarici dövlətlərlə diplomatik münasibətlərin yaradılmasına, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin dünya dövlətləri tərəfindən tanınmasına böyük töhfə vermişdir. Qısa mövcudluğu ərzində Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin Parlamenti 130 iclas keçirmiş, bu iclaslarda ölkənin daxili və xarici siyasəti, ordu quruculuğu ilə bağlı 270 müxtəlif məsələyə baxılmış, müzakirəyə çıxarılan qanun və qərar layihələrinin təqribən 230-u qəbul edilmişdir. Ölkənin qanunvericilik orqanı ana dilimizi Azərbaycanın dövlət dili elan etmiş, dövlət rəmzlərini — respublikanın himnini, bayrağını təsdiq etmiş, dövlət gerbinin yaradılması işinə başlamışdır. Dövlət quruculuğu ilə bağlı Parlament «Azərbaycan vətəndaşlığı haqqında», «Milli Bankın yaradılması haqqında», «Müəssislər Məclisinə seçkilər haqqında». «Bakı Dövlət Universiteti haqqında», İngiltərə, Fransa, İtaliya, İsveçrə, Polşa və ABŞ-da diplomatik nümayəndəliklərin təsis edilməsi, ölkədə 7 müəllim seminariyasının, 1 qadın seminariyasının, qəza mərkəzlərində orta məktəblərin açılması, uşaq bağçaları sisteminin yaradılması, yüz nəfər azərbaycanlı gəncin təhsil almaq üçün dövlət hesabına xaricə göndərilməsi barədə və s. qanunlar və qərarlar qəbul etmişdir. Parlamentdə qəbul olunan qanun və qərarlar Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Hökumətinin fəaliyyətin başlıca istiqamətlərini müəyyən etmişdir. Çoxpartiyalılıq prinsipi əsasında qurulmuş Azərbaycan Parlamenti xalqın dərdlərinin, ağırlı problemlərinin, ölkə qarşısında duran əsas vəzifələrin açıq-aşkar müzakirə olunduğu əsl millət məclisi idi. Qanun yaradıcılığı işini səmərəli qurmaq məqsədi ilə Parlamentdə 11 komissiya təşkil edilmişdi.

1920-ci il aprelin 28-də bolşevik işğalı nəticəsində süquta uğrayan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti və ilk milli Parlamentimiz qısa müddətli fəaliyyəti ilə Azərbaycanda dövlətçilik şüurunun formalaşmasında misilsiz rol oynamış, xalqımızın demokratik prinsiplərə əsaslanaraq öz milli dövlətini qurmağa və Xalq Cümhuriyyəti yaratmağa qadir olduğunu sübut etmiş, Azərbaycan dövlətinin gələcək istiqlaliyyətinin təməlini qoymuşdur.

1. Bugünkü müstəqil Azərbaycan Respublikası 1918-20-ci illərdə mövcud olmuş Xalq Cümhuriyyətinin, Milli Məclis isə o vaxtkı Parlamentin varisidir. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 80 illik yubileyi münasibəti ilə 1998-ci il mayın 26-da Milli Məclisin təntənəli iclasında möhtərəm Prezidentimiz Heydər Əliyev demişdir: «Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti az bir müddət yaşayıbdır. Ancaq o, XX əsrdə Azərbaycan xalqının həyatında tarixi bir mərhələ olub və xalqımızın gələcəyinin, müstəqilliyinin, azadlığının, suverenliyinin təməlini qoyubdur. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Xalq Cümhuriyyətinin yaratdığı Parlamentin indi də varisidir. Varislik həmişə eyni zamanda böyük məsuliyyət demək olubdur. Hesab edirəm ki, Azərbaycanın bugünkü Milli Məclisi

Firidun bəy Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası
28 May Müstəqillik Günü

varislik adını şərəflə daşıyır, eyni zamanda ötən illərdə və xüsusən son dövrdə Azərbaycanın müstəqil dövlətini inkişaf etdirmək üçün çox işlər görübdür.» Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi ölkəmizdə həyata keçirilən hüquqi dövlət quruculuğu sahəsində öz öhdəsinə düşən vəzifələri dərinədən dərk edərək, möhtərəm Prezidentimiz Heydər Əliyevin daxili və xarici siyasətini dəstəkləyərək, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaratdığı dövlətçilik prinsiplərinə, parlamentarizm ənənələrinə sadıq qalaraq qərara alır: Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin Parlamenti ilə varisliyi təmin etmək məqsədi ilə onun milli dəyərlərə və demokratik prinsiplərə əsaslanan qanun yaradıcılığı təcrübəsindən Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin fəaliyyətində geniş istifadə edilsin.

2. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin qanunvericilik fəaliyyətində Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Parlamentinin yaratdığı mütərəqqi ənənələr daim nəzərə alınıb inkişaf etdirilsin.

3. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Parlamentinin qəbul etdiyi qanun və qərarların Milli Məclisdə arxivi yaradılsın.

4. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisində Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin Parlamentinə həsr edilən muzey yaradılsın. 5. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Parlamentinin görkəmli xadimlərinin xatirəsini əbədləşdirmək üçün tədbirlər görülsün.

M. Ələsgərov,
Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin sədri
Bakı şəhəri, 11 dekabr 1998-ci il

Firidun bəy Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası
28 May Müstəqillik Günü

**Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 80 illik yubileyinə həsr olunmuş
ümumrespublika mərasiminin keçirilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası
Prezidentinin Sərəncamı**

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 30 yanvar 1998-ci il tarixli, 731 sayılı Sərəncamı əsasında Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 80 illiyinin keçirilməsi ilə bağlı Dövlət Komissiyası yaradılmış, 22 fevral 1998-ci il tarixli, 750 sayılı Sərəncamı ilə həmin komissiyanın tədbirlər planı təsdiq edilmişdir.

Ötən dövrdə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin fəaliyyəti ilə bağlı respublikada çoxsaylı elmi konfranslar, seminarlar keçirilmiş, tədris müəssisələrində xüsusi məşğələlər təşkil edilmişdir. Arxiv materialları öyrənilərək Cümhuriyyətin tarixinə dair dəyərli əsərlər yaradılmış və nəşr olunmuşdur.

Respublikada müxtəlif ümumxalq tədbirləri keçirilərək Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin fəaliyyəti, onun müstəqil və demokratik dövlət quruculuğu ilə bağlı gördüyü işlər əhali arasında hərtərəfli açıqlanmış və təbliğ olunmuşdur.

Bu müddətdə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 80 illiyi münasibəti ilə respublikanın sosial-iqtisadi və mədəni həyatında geniş quruculuq və abadlıq işləri aparılmış, Cümhuriyyətin görkəmli siyasi və dövlət xadimlərinin xatirəsi əbədiləşdirilmişdir. Azərbaycanda və xarici ölkələrdə bir çox əhəmiyyətli ictimai-siyasi və mədəni tədbirlər həyata keçirilmişdir. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin dövlətçilik tariximizdə müstəsna rolunu və xalqımızın milli azadlıq hərəkatında mühüm əhəmiyyətini nəzərə alaraq qərara alıram:

1. 1998-ci il mayın 27-də Respublika sarayında Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 80 illik yubileyinə həsr olunmuş təntənəli ümumrespublika mərasimi keçirilsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İcra Aparatı bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

Heydər Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 24 may 1998-ci il

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 80 illiyinin keçirilməsi haqqında
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI PREZİDENTİNİN SƏRƏNCAMI

1998-ci il mayın 28-də Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaradılmasının 80 ili tamam olur. Bu tarixi gün Azərbaycan xalqının həyatına böyük və əlamətdar hadisə kimi daxil olmuşdur. Şərqdə ilk demokratik dövlət quruluşunu yaratmış Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti istiqlaliyyətimizi elan edərək xalqımızın müstəqillik əzmini nümayiş etdirmişdir.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti ölkənin daxilində və xaricində yaranmış gərgin və mürəkkəb ictimai-siyasi şəraitdə fəaliyyət göstərmişdir. Bu dövlətin qısa bir müddətdə həyata keçirdiyi tədbirlər xalqımızın tarixində böyük iz buraxmışdır. Milliyyətindən, siyasi və dini mənsubiyyətindən, cinsindən asılı olmayaraq bütün vətəndaşlara bərabər hüquqlar verilməsi, dövlət sərhədlərinin müəyyən olunması, Azərbaycan dövlətçiliyi atributlarının qəbul edilməsi, ana dilinin dövlət dili elan olunması Azərbaycanın gələcək müstəqilliyi üçün möhkəm zəmin yaratmışdır. Demokratik dövlət quruculuğu, iqtisadiyyat, mədəniyyət, təhsil, hərbi quruculuq sahələrində atılmış addımlar Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 23 aylıq fəaliyyətini əks etdirən əsas istiqamətlərdir.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti 1920-ci ilin aprelində süqut etdi, Azərbaycanda sovet hakimiyyəti quruldu. 1922-ci ilin dekabrında Sovet Sosialist Respublikaları İttifaqı yarandı və Azərbaycan bu ittifaqa daxil oldu. SSRİ-nin tərkibində olduğu dövrdə Azərbaycan bir çox dövlətçilik atributlarını saxlaya bilmiş, iqtisadiyyatını, elmini və mədəniyyətini inkişaf etdirmişdir. 1918-ci ildə Azərbaycanda yaranmış respublika müstəqil dövlət kimi süqut etsə də, respublika quruluşu yaşamış, müstəqillik hissləri xalqımızı heç vaxt tərk etməmişdir.

1991-ci ildə dövlət müstəqilliyini bərpa edən xalqımız Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin qısamüddətli fəaliyyətinin zəngin ənənələrindən istifadə etmiş və bu tarixi varislik üzərində müstəqil Azərbaycan dövlətini yaratmışdır.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranmasının xalqımızın tarix salnaməsində xüsusi yer tutduğunu nəzərə alaraq **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 80 illiyi respublikada geniş qeyd edilsin.
2. Yubiley tədbirlərinin hazırlanıb həyata keçirilməsi məqsədi ilə aşağıdakı tərkibdə Dövlət Komissiyası yaradılsın:

Firidun bəy Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası
28 May Müstəqillik Günü

Dövlət Komissiyasının sədri

Heydər Əliyev - Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Dövlət Komissiyası sədrinin müavirləri

Murtuz Ələsgərov - Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin sədri

Artur Rəsizadə - Azərbaycan Respublikasının Baş nazir

Ramiz Mehdiyev - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İcra Aparatının rəhbəri

Dövlət Komissiyasının üzvləri

Vasif Talıbov - Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədri

Xanlar Hacıyev - Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin sədri

Elçin Əfəndiyev - Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini

Vəfa Quluzadə - Azərbaycan Respublikasının xarici siyasət məsələləri üzrə Dövlət müşaviri

Hidayət Orucov - Azərbaycan Respublikasının milli siyasət məsələləri üzrə Dövlət müşaviri

Rəfael Allahverdiyev - Bakı şəhəri İcra Hakimiyyətinin başçısı

Fatma Abdullazadə - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İcra Aparatının Humanitar siyasət şöbəsinin müdiri

Əli Həsənov - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İcra Aparatının ictimai-siyasi şöbəsinin müdiri

Rasim Daşdəmirov - Gəncə şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı

Həsən Həsənov - Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri

Namiq Abbasov - Azərbaycan Respublikasının milli təhlükəsizlik naziri

Ramil Usubov - Azərbaycan Respublikasının daxili işlər naziri

Səfər Əbiyev - Azərbaycan Respublikasının müdafiə naziri

Südəbə Həsənova - Azərbaycan Respublikasının ədliyyə naziri

Eldar Həsənov - Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroru

Polad Bülbüloğlu - Azərbaycan Respublikasının mədəniyyət naziri

Əbülfəz Qarayev - Azərbaycan Respublikasının gənclər və idman naziri

Fərəməz Maqsudov - Azərbaycan Respublikası Elmlər Akademiyasının prezidenti

Nizami Xudiyev - Azərbaycan Respublikası Dövlət Televiziya və Radio Verilişləri Şirkətinin sədri

Əhməd Abdinov - Azərbaycan Respublikası təhsil nazirinin müavini

Misir Mərdanov - Bakı Dövlət Universitetinin rektoru

Bəxtiyar Vahabzadə - Xalq şairi, Milli Məclisin üzvü

Etibar Məmmədov - Milli Məclisin üzvü

Ataxan Paşayev - Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti yanında Baş Arxiv İdarəsinin rəisi

Allahşükür Paşazadə - Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin sədri

Anar Rzayev - Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin sədri

Səttar Mehbalıyev - Azərbaycan Respublikası Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyasının sədri

İqrar Əliyev - Azərbaycan Respublikası Elmlər Akademiyası Tarix İnstitutunun direktoru

Firidun bəy Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası
28 May Müstəqillik Günü

3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

Heydər Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 30 yanvar 1998-ci il

Firidun bəy Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası
28 May Müstəqillik Günü

**Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 80 illiyinə həsr olunmuş əsərlərin nəşr edilməsi
haqqında**

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI PREZİDENTİNİN SƏRƏNCAMI

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 30 yanvar 1998-ci il tarixli 731 nömrəli Sərəncamına uyğun olaraq qərara alıram:

1. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 80 illik yubileyi üzrə Dövlət Komissiyasının tədbirlər planında nəzərdə tutulmuş əsərlərin hazırlanması və nəşri üçün aşağıda göstərilən təşkilatlara müvafiq vəsait ayrılсын:

Azərbaycan Elmlər Akademiyası - 120.000.000 (yüz iyirmi milyon) manat;

Baş Arxiv İdarəsi - 35.000.000 (otuz beş milyon) manat;

"Azərbaycan" nəşriyyatı - 300.000.000 (üç yüz milyon) manat.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

Heydər Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 22 fevral 1998-ci il

Müraciətlər

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin müraciəti

Türkiyə 27 may 1999

Əziz həmvətənlər, bacılar və qardaşlar, dostlar! Sizi Türkiyədən – Antalyadan səmimi-qəlbdən salamlayıram. Sizi, Azərbaycanın bütün vətəndaşlarını istiqlaliyyət günü, Respublika günü – 28 May günü münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm.

Əsrin əvvəlində – 1918-ci ildə Azərbaycan xalqı öz müstəqilliyinə nail ola bildi, xalq cümhuriyyəti yarandı. Azərbaycanda Şərq aləmində ilk dəfə demokratik, hüquqi dövlət yarandı, xalq cümhuriyyəti qısa bir zamanda çox işlər gördü. Ən mühümü odur ki, Azərbaycanın müstəqilliyinin, dövlətçiliyinin əsaslarını qurdu, Azərbaycan dövlətinin, hökumətinin təsisatlarını yaratdı.

Ancaq 23 aydan sonra Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti süqut etdi. Bu gün müstəqil Azərbaycanda 1918-ci ildə xalq cümhuriyyətini yaradanları, təşkil edənləri – Məmməd Əmin Rəsulzadəni, Fətəli Xan Xoyskini, Əlimərdan bəy Topçubaşovu, Nəsim bəy Yusifbəyli, xalq cümhuriyyəti hökumətinin bütün üzvlərini böyük minnətdarlıq hissi ilə xatırlayırıq. Onların gördüyü işlər, onların əziz xatirəsi Azərbaycan xalqının qəlbində daim yaşayacaqdır.

Ondan sonrakı dövrdə Azərbaycan Sovetlər İttifaqının tərkibində respublika olaraq yaşadı, inkişaf etdi. O dövrdə Azərbaycan böyük inkişaf yolu keçdi. Azərbaycanın elminin, mədəniyyətinin, iqtisadiyyatının, həyatının bütün sahələrinin inkişafında xidmətlər göstərmiş soydaşlarımızı bu gün məmnuniyyət hissi ilə xatırlayırıq.

1991-ci ilin sonunda Sovetlər İttifaqının dağılması ilə əlaqədar Azərbaycan xalqı öz dövlət müstəqilliyini bərpa etdi. Səkkizinci ildir ki, Azərbaycan müstəqil dövlət kimi yaşayır. Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi gündən-günə möhkəmlənir, inkişaf edir və dönməz olmuşdur. Azərbaycanda hüquqi, demokratik dövlət quruculuğu prosesi gedir. Biz ötən illərdə müstəqil Azərbaycanın bütün sahələrdə inkişaf etməsi üçün xeyli işlər görmüşük və böyük nailiyyətlər əldə etmişik.

Azərbaycan demokratiya yolu ilə gedir, Azərbaycan öz dövlətçiliyini inkişaf etdirir. Azərbaycan dövlətinin, hakimiyyətinin bütün qanadları yaranıb və fəaliyyət göstərir. Azərbaycan müstəqil dövlət kimi ilk Konstitusiyasını qəbul etdi. Azərbaycanda iqtisadi, siyasi islahatlar gedir.

Bu dövrdə bizim ən böyük nailiyyətimiz ondan ibarətdir ki, Azərbaycanı siyasi və iqtisadi böhrandan çıxara bildik. 1993-cü ildən etibarən Azərbaycanda daxili ictimai-siyasi sabitliyi möhkəmləndirməyə başladıq. Vətəndaş müharibəsinin qarşısını aldıq, Azərbaycan

Firidun bəy Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası
28 May Müstəqillik Günü

parçalanmaq təhlükəsindən qurtardı. Azərbaycanın daxilində müxtəlif qanunsuz dəstələr, qruplar ləğv olunubdur. Azərbaycanın hakimiyyəti möhkəmlənib və indi Azərbaycanda tam ictimai-siyasi sabitlik əldə olunubdur. Bu, Azərbaycan dövlətinin ən böyük nailiyyətidir.

Azərbaycanın iqtisadiyyatı böhrandan çıxaraq inkişaf yoluna düşmüşdür. Son üç ildə Azərbaycanın iqtisadiyyatı ardıcıl surətdə inkişaf edir. Qeyd etdim ki, Azərbaycanda iqtisadi islahatlar keçirilir, torpaq islahatı həyata keçirilir, özəlləşdirmə proqramı həyata keçirilir. Azərbaycan bazar iqtisadiyyatı yolu ilə gedir.

Azərbaycan dünyanın bir çox ölkələri ilə çox önəmli iqtisadi əlaqələr qurubdur. Bunların nəticəsində indi Azərbaycana xarici ölkələrin sərmayələri gəlir. Bu baxımdan 1994-cü ildə Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti ilə dünyanın bir çox böyük şirkətləri arasında imzalanmış birinci neft müqaviləsi – «Əsrin müqaviləsi» Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişafına böyük yol açdı. Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti son günlərdə Vaşinqtonda artıq indi 19-cu müqaviləni imzaladı. Bu müqavilələr Azərbaycanın gələcəyi üçündür, gələcək nəsillər üçündür.

Böyük məmnuniyyət hissi ilə deyirəm ki, 1994-cü ildə imzalanmış müqavilə artıq öz bəhrələrini verir. 1997-ci ildə biz «Çıraq» neft yatağından ilkin neft aldıq və yaratdığımız neft kəməri – Bakı–Novorossiysk kəməri vasitəsilə xarici bazarlara çıxarıyıq. İkinci neft kəmərinə də tıkdıq, başa çatdırdıq. Aprel ayının 17-də Bakı–Supsa neft kəmərinə işə saldıq. Beləliklə, Azərbaycan həm xarici şirkətlərlə müştərək iş görərək neft hasil edir, həm də onu dünya bazarına çıxarır.

İndi bizim qarşımızda duran başlıca vəzifə Azərbaycanın böyük neftini ixrac etmək üçün əsas neft kəmərinə yaratmaqdır. Bu da Bakı–Ceyhan neft kəməridir. Keçən il oktyabr ayının 29-da, Türkiyə Cümhuriyyətinin 75 illik yubileyi zamanı Bakı–Ceyhan neft kəmərinin tikilməsi üçün Ankarada bəyannamə imzaladıq. Türkiyə, Azərbaycan, Gürcüstan, Qazaxıstan, Özbəkistan prezidentləri bu bəyannaməni imzaladılar və bunun əsasında indi Bakı–Ceyhan neft kəmərinin tikilməsi üçün hazırlıq işləri görülür.

Azərbaycana xarici sərmayə gəlir. Bu günlərdə Azərbaycan Beynəlxalq Əməliyyat Şirkəti, yəni ilk konsorsiuma daxil olan şirkətlər tərəfindən Azərbaycana 2 milyard dollardan artıq sərmayə qoyulması elan edildi. Biz Azərbaycan iqtisadiyyatının başqa sahələrində də xarici ölkələrlə sıx əməkdaşlıq edirik və bu sahələrə də xarici sərmayə gəlir. Bunlar hamısı Azərbaycanda iqtisadiyyatın inkişafına çox böyük imkanlar yaradıbdır və gələcək üçün çox böyük əsas qoyubdur. Bunlar hamısı Azərbaycan xalqının həyat tərzinin, güzəranının, rifah halının yaxşılaşması üçündür. Məmnuniyyətlə qeyd edə bilərəm ki, son illərdə vətəndaşlarımızın rifah halı az da olsa yaxşılaşır. Amma gələcəkdə daha da yaxşı olacaqdır.

Azərbaycanın ən böyük problemi Ermənistan - Azərbaycan münaqişəsidir. Beş il bundan öncə biz Ermənistan - Azərbaycan münaqişəsində atəşkəs rejimində yaşayıyıq. Şübhəsiz ki, bu, döyüşlərdən, müharibədən, davadan yaxşıdır. Ancaq eyni zamanda bu, bizi tam təmin etmir. Biz atəşkəs haqqında saziş imzalamışıq ki, bu müddətdə Ermənistan - Azərbaycan münaqişəsinin sülh yolu ilə həll olunmasını təmin edək.

Firidun bəy Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası
28 May Müstəqillik Günü

Ötən illərdə biz bu sahədə çox işlər görmüşük və hesab edirəm ki, müəyyən qədər irəliləmişik. Bilirsiniz ki, bu məsələ ilə ATƏT-in Minsk qrupu məşğul olur. Minsk qrupunun həmsədrləri Rusiya, Amerika Birləşmiş Ştatları və Fransadır. Biz Minsk qrupunun başçıları ilə daim əlaqə saxlayırıq, daim görüşlər keçiririk. Bilirsiniz ki, son vaxtlarda Ermənistanın prezidenti ilə də mənim bir neçə görüşlərim olmuşdur. Bunlar hamısı Ermənistan - Azərbaycan münaqişəsinin sülh yolu ilə həll olunması üçün edilir. Güman edirəm ki, görülən işlər əsasında biz bu münaqişənin ləğv edilməsinə nail olacağıq. Bizim məqsədimiz Azərbaycanın işğal olunmuş torpaqlarının erməni silahlı qüvvələrindən təmizlənməsi, azad edilməsidir. Bizim məqsədimiz yerindən-yurdundan didərgin düşmüş soydaşlarımızın öz evinə, obasına qayıtmasıdır.

Bizim məqsədimiz Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün tamamilə təmin olunmasıdır. Mən inanıram, inanıram ki, biz buna nail olacağıq.

Bizi sıxan, çox narahat edən yerindən-yurdundan didərgin düşmüş vətəndaşlarımızın ağır vəziyyətdə, çətin şəraitdə yaşamasıdır, çadırlarda yaşamasıdır. Biz hər gün, hər dəqiqə bunu düşünürük və bununla məşğul oluruq. Çadırlarda yaşayan soydaşlarımıza son vaxtlar müəyyən yardımlar edilibdir və bundan sonra da ediləcəkdir. Onların şəraitinin müəyyən qədər yaxşılaşdırılması üçün tədbirlər görülüb, bundan sonra da görülməkdir. Mən əminəm, əminəm ki, gördüyümüz işlər bizim məqsədimizə nail olmağa imkan verəcəkdir və sevimli soydaşlarımız çadırlardan çıxıb öz evlərinə, elinə, obasına qayıdacaqlar.

Azərbaycan müstəqil dövlət olaraq uğurlu xarici siyasət aparır və biz dünyanın bütün ölkələri ilə qarşılıqlı faydalı əlaqələr qurur və inkişaf etdiririk. Məmnuniyyət hissi ilə deyə bilərəm ki, bu əlaqələr də öz bəhrəsini verir. Azərbaycan artıq dünya birliyində öz yerini tutubdur. Azərbaycanın dünya birliyində artıq öz ismi var. Azərbaycan bütün beynəlxalq təşkilatlarda təmsil olunubdur. Azərbaycan beynəlxalq təşkilatlarla – Müstəqil Dövlətlər Birliyi ilə, Avropa Birliyi ilə, Avropa Şurası ilə, Birləşmiş Millətlər Təşkilatı ilə və başqa beynəlxalq təşkilatlarla sıx əməkdaşlıq edir. Biz bunu çox əhəmiyyətli hesab edirik və bunun Azərbaycana olan faydalarını açıqca görürük.

Bildiyiniz kimi, aprel ayının 22-dən mən Amerika Birləşmiş Ştatlarında, Vaşinqtonda səfərdə olmuşam. Səfərin də məqsədi NATO-nun 50 illik yubileyində iştirak etmək idi. Azərbaycan oraya dəvət edilmişdi. NATO-nun 50 illik yubileyində, o mərasimlərdə, tədbirlərin hamısında mən iştirak etdim, Azərbaycan nümayəndə heyəti iştirak etdi. NATO-nun zirvə görüşündə Azərbaycan öz sözünü, fikirlərini bildirdi.

Amerika Birləşmiş Ştatlarında olarkən biz başqa çox işlər də gördük. Amerika Birləşmiş Ştatlarının prezidenti cənab Bill Klintonla, dövlət katibi, xarici işlər naziri xanım Olbraytla, Amerikanın konqresmenləri, senatorları ilə çox səmərəli görüşlərimiz, danışıqlarımız oldu. Bunların hamısı Azərbaycan üçün çox faydalıdır. Bu günlərdə görülən işlər bir daha onu göstərdi ki, Amerika - Azərbaycan əlaqələri sürətlə inkişaf edir.

Amerikada görülən işlərdən biri də odur ki, senator Braunbekin təşəbbüsü ilə, qədim İpək yolunun bərpası ilə əlaqədar onun Konqresə hazırladığı qanun layihəsi müzakirə olundu. Bu müzakirədə Qafqaz və Mərkəzi Asiya ölkələrinin prezidentləri, Amerikanın senatorları, konqresmenləri iştirak etdilər. Amerika prezidentinin milli təhlükəsizlik

Firidun bəy Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası
28 May Müstəqillik Günü

məsələləri üzrə köməkçisi Stenli Berger iştirak etdi və nitq söylədi, Amerikanın keçmiş dövlət katibi Beyker nitq söylədi, milli təhlükəsizlik məsələləri üzrə keçmiş köməkçi Bjezinski nitq söylədi. Bunlar hamısı İpək yolu haqqında Senata, Konqresə hazırlanan qanun layihəsinə daha da güc verdi. Biz böyük ümidlər bəsləyirik ki, bu qanun Amerikanın Konqresində qəbul olunacaq, bu da 907-ci maddənin gücdən salınmasına imkan verəcəkdir. Bilirsiniz ki, 1992-ci ildən tətbiq olunmuş ədalətsiz 907-ci maddə Amerika – Azərbaycan əlaqələrinin inkişaf etməsinə və xüsusən Amerikanın Azərbaycana birbaşa yardımına maneçilik törədir. Güman edirəm ki, qəbul olunacaq qanun bunlara da çarə qılacaqdır və biz əlaqələri inkişaf etdirmək üçün daha da böyük imkanlar əldə edəcəyik.

Amerika Birləşmiş Ştatlarında olduğum zaman mən bir daha hiss etdim ki, ABŞ - Azərbaycan əlaqələri sürətlə inkişaf edir. Biz bundan çox məmnunuq.

Bildiyiniz kimi, mən Amerikada xəstəxanaya getməli oldum. Mənə qəlb cərrahiyyə əməliyyatı keçirildi. Bu zaman – həm əməliyyat keçirilməzdən öncə, həm də əməliyyat keçiriləndən sonra xəstəxanada olduğum zaman Amerika hökumətinin, Amerika prezidenti cənab Bill Klintonun, dövlət katibi xanım Olbraytın, hökumət üzvlərinin, konqresmenlərin, senatorların mənə böyük diqqətini və qayğısını gördük. Bunlar hamısı məni çox ruhlandırırdı, müalicə olunmağıma çox kömək etdi. Eyni zamanda bunlar hamısı Amerika Birləşmiş Ştatlarının Azərbaycana göstərdiyi qayğının təzahürüdür. Mən bunu belə hesab edirəm. Bu gün, bayram günümüzdə Amerikanın prezidenti cənab Bill Klintondan müstəqillik günü münasibətilə aldığım təbrik məktubu ilə əlaqədar mən Amerika Birləşmiş Ştatlarının hökumətinə, prezident cənab Bill Klintona hədsiz minnətdarlığımızı bildirirəm.

Bilirsiniz ki, Azərbaycanın xarici ölkələrlə əlaqələrində Türkiyə xüsusi yer tutur. Türkiyə Cümhuriyyəti Azərbaycanın dövlət müstəqilliyini tanıyan ilk ölkədir. Azərbaycan dövlət müstəqilliyini əldə edəndən sonra Türkiyə – Azərbaycan əlaqələri ilbəl inkişaf edir və indi çox yüksək zirvəyə qalxmışdır. Bu, Azərbaycan üçün çox əhəmiyyətlidir. Türk xalqı ilə Azərbaycan xalqı arasında qədim tarixi əlaqələr, dostluq əlaqələri bir kökdən olan xalqların əlaqələridir. Azərbaycan dövlət müstəqilliyi əldə edəndən sonra bu əlaqələr sürətlə inkişaf edir.

Bu əlaqələrin də çox gözəl təzahürü mən yanvar ayında Türkiyədə müalicə edildiyim zaman və Amerikada cərrahiyyə əməliyyatı keçirdiyim zaman Türkiyə Cümhuriyyətinin və Azərbaycan xalqının böyük dostu, əziz dostum və qardaşım, hörmətli Süleyman Dəmirəlin mənə göstərdiyi daimi diqqət və qayğıdır. Bu, Azərbaycan xalqına göstərilən diqqət və qayğıdır. Eyni zamanda bu, Türkiyə - Azərbaycan dostluğunun nə qədər yüksək səviyyədə olduğunu göstərir. Mən Amerikada xəstəxanada olarkən hörmətli cənab Süleyman Dəmirəl daim bizimlə əlaqə saxlayıbdır, mənim müalicəmə nəzarət edib, qayğı göstəribdir. Ondan sonra da məni Türkiyəyə dəvət edibdir. Bildiyiniz kimi, Türkiyədə beş gündən artıq Ankarada oldum. Orada hörmətli cənab prezident Süleyman Dəmirəllə çox səmərəli görüşlərimiz, danışqlarımız oldu. Biz Türkiyə - Azərbaycan əlaqələri, Ermənistan - Azərbaycan münaqişəsinin sülh yolu ilə həll edilməsi haqqında, bütün başqa məsələlər haqqında çox ətraflı söhbət elədik, müzakirələr apardıq. Hörmətli Süleyman Dəmirəl çox dəyərli məsləhətlər verdi.

Firidun bəy Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası
28 May Müstəqillik Günü

Bildiyiniz kimi, Ankarada olduğum zaman Türkiyə Cümhuriyyətinin Baş naziri cənab Bülənd Ecevitlə, Türkiyə Cümhuriyyəti Böyük Millət Məclisinin sədri cənab Yıldırım Akbulutla görüşlərimiz, danışıqlarımız oldu. Türkiyə Cümhuriyyəti Silahlı Qüvvələri Baş Qərargahının rəisi hörmətli Hüseyn Kıvrıkoğlu ilə çox əhəmiyyətli görüşlərimiz, danışıqlarımız oldu. Ana Vətən Partiyasının başçısı hörmətli Məsud Yılmazla görüşüm, danışıgım oldu. Başqa hökumət adamları ilə görüşdük, danışdıq. Yəni bu günlər Türkiyə - Azərbaycan əlaqələri üçün çox səmərəli oldu. İndi isə, bilirsiniz ki, mən Antalyadayam. Buraya da əziz dostum, qardaşım hörmətli Süleyman Dəmirəlin dəvəti ilə gəlmişəm. Müalicədən sonra burada müəyyən qədər istirahət edirəm. Ona görə də mən bu gün sizdən müəyyən qədər ayırıram. Amma qəlbim sizinlədir, qəlbim Azərbaycandadır. Mənim nəbzim Azərbaycanın nəbzi ilə döyünür. Burada, Antalyada, Türkiyədə mənə böyük qayğı göstərilir və bu qayğının nəticəsində istirahətimi başa çatdırıb Azərbaycana dönəcəyəm. Bu bayram günü mən Türkiyə - Azərbaycan əlaqələrinin inkişaf etməsində Türkiyə Cümhuriyyətinin, hökumətinin xidmətlərini xüsusi qeyd edirəm, Türkiyənin prezidenti hörmətli cənab Süleyman Dəmirəlin xidmətlərini xüsusi qeyd edirəm. Azərbaycana göstərdikləri diqqət və qayğıya görə, şəxsən mənə göstərdikləri diqqət və qayğıya görə hədsiz təşəkkürümü və minnətdarlığımı bildirirəm.

Əziz dostlar, əziz bacılar, qardaşlar! Bu gün, bu bayram günü mən sizi Antalyadan salamlayıram. Azərbaycanın bütün vətəndaşlarına bayram salamımı göndərirəm. Azərbaycanda şəhid ailələrinə, Qarabağ döyüşlərində xəsarət alanlara, Qarabağ döyüşlərinin, müharibəsinin veteranlarına səmimi salamlarımı göndərirəm. Çadırlarda yaşayan, yerindən-yurdundan didərgin düşmüş, mənim üçün çox əziz olan soydaşlarımıza, vətəndaşlarımıza, hər bir çadıra, yerindən–yurdundan didərgin düşmüş insanların yaşadığı hər bir yerə bayram salamımı göndərirəm.

Məmnuniyyətlə qeyd etmək istəyirəm ki, ötən illər Azərbaycanın Silahlı Qüvvələri, milli ordusu yaranıb və inkişaf edibdir. Tam qətiyyətlə deyə bilərəm ki, Azərbaycanın milli ordusu bu gün Azərbaycanı hər bir hadisədən qorumağa qadirdir, Azərbaycanın müstəqilliyinin, dövlətçiliyinin keşiyində durubdur. Azərbaycanın əsgərləri, zabitləri cəbhədədirlər, onlar ermənilərlə üz-üzə durublar, Azərbaycanın torpaqlarını qoruyurlar, Azərbaycanın dövlətçiliyinin keşiyindədirlər. Mən onlara – səngərlərə, cəbhəyə, Azərbaycan əs-gərlərinə, Azərbaycan zabitlərinə, milli ordunun bütün şəxsi heyətinə xüsusi bayram salamı göndərirəm.

Hamınızı salamlayıram, hamınızı qucaqlayıram, bağrıma basıram. Bu bayram münasibətilə sizi bir daha təbrik edirəm. Sizi əmin edirəm ki, Azərbaycanın dövlətçiliyi, müstəqilliyi, Azərbaycanın gələcək inkişafı yolunda bundan sonra da çalışacağam, əlimdən gələni edəcəyəm. Mən inanıram ki, biz ilbəl inkişaf edəcəyik, irəliyə gedəcəyik. Azərbaycan xalqının xoşbəxt gələcəyi var və biz hamımız birlikdə bu gələcəyə qovuşacağıq. Mən buna inanıram, əmin ola bilərsiniz.

Mən sizi bir daha salamlayır, bir daha təbrik edirəm. Sizin hər birinizə cansağlığı, səadət, işlərinizdə uğurlar arzulayıram. Azərbaycan xalqına sülh və əmin-amanlıq arzulayıram. Sağ olun, bayramınız mübarək olsun!

Azərbaycan. - 1999. - 28 may. - S.1.

Firidun bəy Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası
28 May Müstəqillik Günü

**Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaradılmasının 85 illiyi münasibətilə
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqına
müraciəti**

27 may 2003-cü il

Əziz həmvətənlər!

Bu il xalqımızın çoxəsrlik dövlətçilik tarixində mühüm yer tutan onun parlaq və şərəfli səhifəsini təşkil edən Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaradılmasının 85 ili tamam olur. Müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra bu bayram hər il ölkəmizdə böyük təntənə ilə qeyd edilir. Keçirilən tədbirlərdə cümhuriyyət dövrünə bir daha nəzər salınır, onun tarixindəki yeri və rolu ətraflı təhlil edilir, dövlət quruculuğu təcrübəsi hərtərəfli öyrənilir. Mən dövlətçilik tariximizdə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin özünəməxsus yeri olduğunu nəzərə alaraq, bu ilin fevral ayında xüsusi sərəncamla 2003-cü ilin sonunadək Bakı şəhərində Xalq Cümhuriyyətinin xatirəsinə abidə ucaldılması haqqında qərar qəbul etdim.

Müsəlman Şərqində ilk demokratik respublika olan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti ölkəmizin çoxəsrlik sosial-iqtisadi, ictimai-siyasi və mədəni inkişafının, xalqımızın milli oyanışı və dirçəlişi proseslərinin məntiqi nəticəsi kimi meydana çıxmışdır.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti xalqımızın siyasi şüur səviyyəsinin, intellektual və mədəni potensialının, yüksək istedad və qabiliyyətinin göstəricisi idi. 1918-ci il mayın 28-də Azərbaycan istiqlaliyyətinin elan edilməsində, Xalq Cümhuriyyətinin təşəkkül tapmasında və fəaliyyət göstərməsində cümhuriyyətə rəhbərlik etmiş şəxslərin - Əlimərdan bəy Topçubaşovun, Məmmədəmin Rəsulzadənin, Fətəli xan Xoyskinin, Nəsim bəy Yusifbəylinin, Səməd bəy Mehmandarovun, Əliqası Şıxlınskinin və başqalarının böyük xidmətləri olmuşdur. Bu görkəmli dövlət xadimlərinin, vətənpərvər ziyalıların, peşəkar hərbiçilərin adları xalqımızın yaddaşına əbədi həkk olunmuşdur. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Avropanın demokratik dəyərləri ilə Şərq mədəniyyətinin xüsusiyyətlərini üzvi şəkildə birləşdirən yeni dövlət və cəmiyyət nümunəsi idi. Cəmi 23 ay fəaliyyət göstərməsinə baxmayaraq, ilk respublika dövründə həyata keçirilən tədbirlər müstəqil dövlətçiliyimizin əsaslarının yaradılması və gələcək inkişaf yolunun müəyyənləşdirilməsi baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb etdi. Demokratik hüquq və azadlıqların bərqərar olması, etnik və dini mənsubiyyətindən asılı olmayaraq bütün vətəndaşlara bərabər hüquqlar verilməsi, Azərbaycan dilinin dövlət dili elan edilməsi, təhsil və mədəniyyətin inkişafına xüsusi diqqət göstərilməsi, nizami milli ordunun, təhlükəsizlik strukturlarının

Firidun bəy Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası
28 May Müstəqillik Günü

qurulması və sair işlər Xalq Cümhuriyyəti Hökumətinin yürütdüyü siyasətin miqyasını, mahiyyət və mənasını əyani şəkildə səciyyələndirir. Həyata keçirilən tədbirlər xalqımızın dövlətçilik ənənələrinin bərpasına və milli mənlilik şüurunun güclənməsinə böyük təsir göstərdi. Məhz buna görə, 1920-ci ilin aprelində bolşevik işğalı nəticəsində cümhuriyyət süqut etdikdən sonra da müstəqillik hissləri azərbaycanlıları sonrakı dövrdə heç zaman tərk etmədi, azadlıq ideyaları şüurlara hakim kəsildi. Sovet hakimiyyətinin qurulması ilə Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinə faktiki olaraq son qoyulmasına baxmayaraq, xalqımız formal şəkildə olsa da öz dövlətini qoruyub saxladı, müttəfiq respublika kimi SSRİ-ni təşkil edən subyektlərdən birinə çevrildi. Xalqımız yeni tarixi şəraitdə öz dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra Xalq Cümhuriyyətinin ənənələrini əsas tutaraq, müstəqil Azərbaycan dövlətini yaratdı, Azərbaycan Respublikası Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətindən fərqli olaraq, mürəkkəb vəziyyətdə öz müstəqilliyini və suverenliyini qorumağı və möhkəmləndirməyi bacardı. İlk illərdə buraxılan kobud səhvlərə baxmayaraq, dövlətçiliyin qorunması üçün qətiyyətli tədbirlər görüldü, ölkədə davamlı ictimai-siyasi sabitlik bərpa edildi. Bu gün Azərbaycan Respublikasında demokratik, hüquqi, dünyəvi dövlət, vətəndaş cəmiyyəti quruculuğu prosesi uğurla davam etdirilir. Bu sahədə qazanılmış nailiyyətlər qürur doğurur. 90-cı illərin ortalarından başlayaraq, respublikamızda siyasi, iqtisadi və sosial islahatlar uğurla həyata keçirilir, ölkə iqtisadiyyatı dönmədən inkişaf etdirilir, əhəlinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi üçün təsirli tədbirlər görülür. Müxtəlif ölkələrlə hüquq bərabərliyi və qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığa əsaslanan əlaqələr yaradılır. Azərbaycan nüfuzlu beynəlxalq və regional təşkilatlara daxil olaraq dünya birliyinə daha sıx inteqrasiya olunur, bu birlikdə özünəlayiq yer tutur. Ən ağırlı problemimiz olan Ermənistan - Azərbaycan münaqişəsi və Dağlıq Qarabağ probleminin həll edilməsi, işğal olunmuş torpaqlarımızın geri qaytarılması, ərəzi bütövlüyümüzün bərpa edilməsi istiqamətində ardıcıl və məqsədyönlü tədbirlər həyata keçirilir. Biz bu gün də Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin tarixini, onun görkəmli şəxsiyyətlərinin fəaliyyətini dərinləndirən öyrənməli, ideyalarını təbliğ etməli, təcrübəsindən bəhrələnməliyik. Cümhuriyyətin tarixi təcrübəsi göstərir ki, dövlət müstəqilliyini və suverenliyini əldə etmək kifayət deyil, həm də onu bütün vasitələrlə qorumaq və möhkəmləndirmək lazımdır. İndiki Azərbaycan dövlətinin yeritdiyi siyasət, qazanılan uğurlar belə bu fikri əminliklə söyləməyə əsas verir ki, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövründə itirdiyimiz müstəqilliyi bir də heç zaman əldən verməyəcək, onu qoruyub saxlayacaq, dönməz, sarsılmaz və əbədi edəcəyik. Əziz həmvətənlər! Hörmətli vətəndaşlar! 28 May - Respublika günü xalqımızın ən əziz milli bayramlarından biridir. Bu bayram münasibətilə Sizin hər birinizi, vətənimizin bütün oğul və qızlarını, Silahlı Qüvvələrimizin şəxsi heyətini, müharibə iştirakçılarını, şəhid ailələrini, qaçqınları və məcburi köçkünləri ürəkdən təbrik edir, xalqımıza sülh, əmin-amanlıq və firavanlıq arzulayıram.

Heydər Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Azərbaycan.- 2003.- 28 may. S.1